

EDITORIAL

Babalawen ken labanan ti imperyalista a panagraut ti US idiyay Iran

Nainget a kunkundenaren ti rebolusyonaryo nga umili a Pilipino ti imperyalismo a US ken ti Zionista nga estado ti Israel iti narungsot a panagbomba iti Iran a rinugyan da idi Pebrero 28. Daytoy ket agdadata a panangragnis iti independensya ti agwaywayas a pagilyan ken awanan-bain a panaglabsing iti agraraira nga internasyunal a linteg. Daytoyen ti maikadwa a panagraut ti US ken Israel iti pagilyan manipud Hulyo 2025, iti mandar ti agpada a pasista a mauyong a da Donald Trump ti US ken Benjamin Netanyahu ti Israel.

Usar dagiti asintado a misayl, inyaramid da ti asasinasyon iti pangulo ken mano pulo nga upisyal ti gubyrno ti Iran. Binomba da ti eskwelaan nga elementarya iti syudad ti Minab a nakatayan ti nasurok 160 ubbing a babbai nga estudyante. Pi-

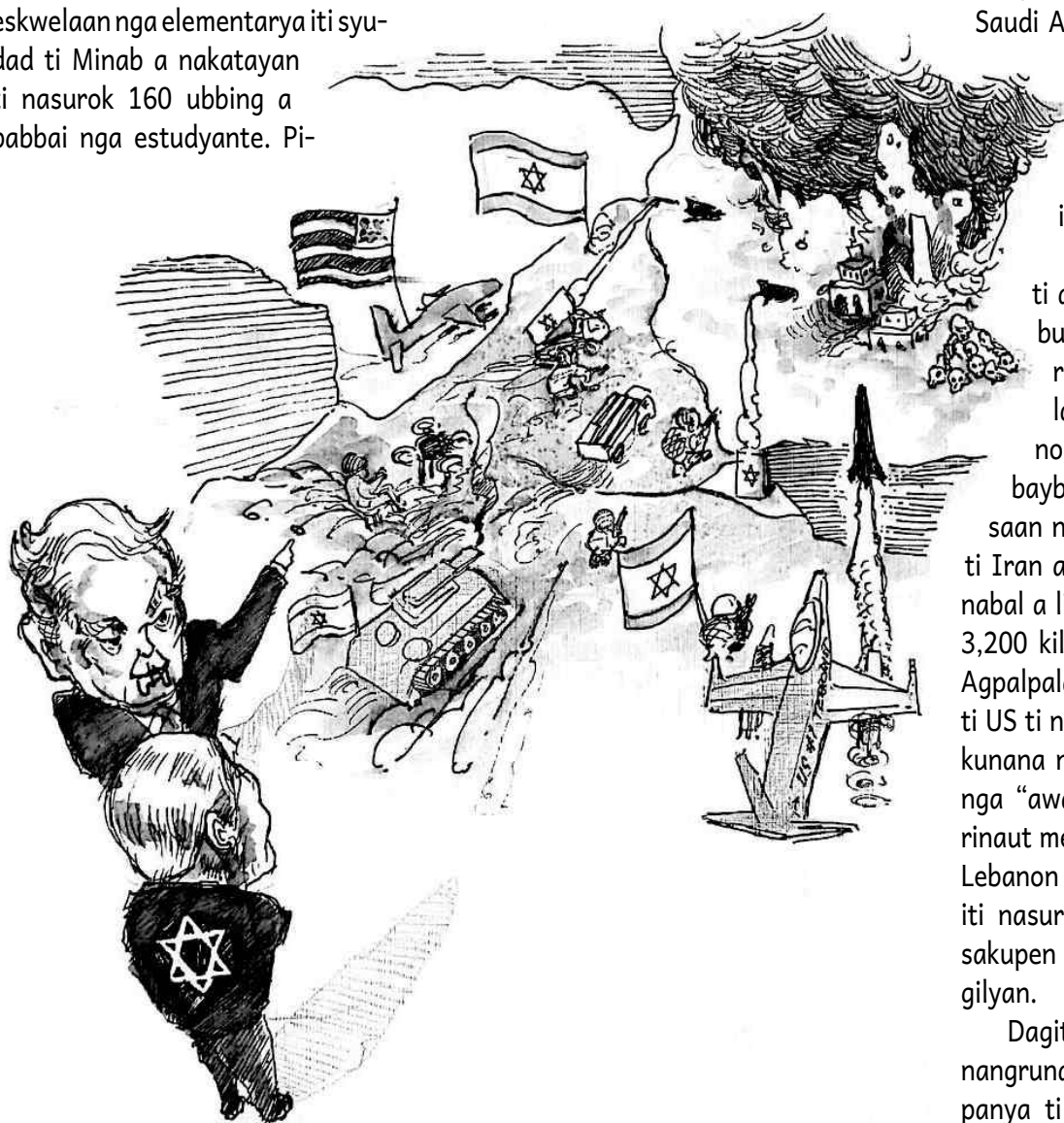
nuntirya da dagiti istruktura a plan-ta a nukleyar, kasta met dagiti pasdek ti gubyrno a sibilyan, dagiti ospital ken uray dagiti maay-aywanan

nga istoriko a lugar. Nasurok 1,000 nga Iranian ti naiyulaten a napatay iti umuna a lima nga aldaw ti inoras a panagbomba, a sarming ti naka-am-ames a panangrebbek ti Israel iti Gaza ken henosidyo iti umili a Palestino.

Adda iti Iran ti sibubukel a kargangan a salakniban ti bagbagi daytoy laban iti panagraut ti US ken Israel. Nagpatayab daytoy kadagiti bukod na a misayl a nangpuntirya kadagiti base militar ti US idiyay Saudi Arabia, Kuwait, UAE, Bahrain ken dadduma pay a pagilyan iti Middle East, ken laban iti nadumaduma a pasilidad idiyay Israel.

Ti panagramaram ti apoy ti armado a risiris ket bin-ig a bunga ti imperyalista nga agresyon. Ad-adda pay a pinalawa ti US ti binnusor idi binomba ken pinalned na iti baybay ti Sri Lanka ti maysa a saan nga armado a barko a nabal ti Iran a bisita kadagiti ehersisyo a nabal a linuktan ti India, iti nasurok 3,200 kilometro a kaadayo iti Iran. Agpalpalastog ni Trump nga iggem ti US ti nakadakkkel nga arsenal a kunana nga makaanay para iti gera nga “awan gibus na.” Binomba ken rinaut met dagiti tropa nga Israeli ti Lebanon ken pinagtalaw da ti umili iti nasurok 50 nga ili, iti gagem a sakupen ti abagatan a paset ti pagilyan.

Dagiti monopolyo kapitalista, nangruna dagiti dadakkkel a kumpanya ti langis ket kas buwitre, a

nanggundaway iti gera tapno pata-yoken ti presyo ti krudo ken repinado a langis. Ad-adda pay na nakaro a krisis ti parnuayen daytoy. Pagamamakan ti nasurok dua a milyon a Pilipino a migrante idia Middle East nga agramaram ken agpaut ti gera. Mano ribo ti nangpili nga agawid uray awan ti pagbiagan nga agur-uray kadakwada.

Awan ti anyaman a buladas ti mangikalintegang iti nasaknap a terorismo nga imulmula ti US ken Israel idia Iran. Rinugyan daytoy ti US nga awanan ebidensya iti alegasyon a ti Iran ket “agar-aramid ti armas nukleyar.” Kapada daytoy ti ubbaw nga “armas ti nasaknap a panagperdi” a rason iti panagraut ti US idia Iraq idi 2003. Kas met ti inimbento ni Trump a maysa a “narko-terorista nga estado” ti guberno ti Venezuela idi rinaut ken binomba na daytoy idi Enero 3, ken dinukot na ti presidente da a ni Nicolas Maduro ken ti asawa na a ni Cilia Flores.

Ti imperyalismo a US ket agpostura a maton a nakasagana a rumaut iti anyaman a pagilyan a saan a sumurot iti diktat na. Ipanpanakkel ken iwaswasiwas na ti “kabilegan a pwersa militar iti intero a lubong” tapno pagrurukmaen ti amin iti panagari-ari na. Iparparang daytoy ti ki-

naipokrito ti nabayagen nga ibalbalandra na a “rules-based order” tapno ipiten ti nadumaduma a karibal na a pagilyan. Kinapudno na, saan nga agpalapped ti imperyalismo a US iti anyaman nga internasyunal a linteg wenno pagannurotan a saan a maitunos iti interes na iti ekonomya ken heyopulitika.

Iti nadamsak a panagraut iti Iran, nalawag a panggep ti imperyalismo a US nga agawen ti kontrol iti nabaknang a rekurso ti langis daytoy, a maikatlo kadagiti kadakkelan iti intero a lubong. Gagem ni Trump a rebeken ti guberno ti Iran nga agkedkedked nga agrukma iti kayat dagiti monopoly kapitalista nga Amerikano. Kayat ti US nga ipataw ti bileg na iti Iran ken intero a Middle East.

Ti nadangkes a panagraut ti US idia Iran ket sarming ti kumarkaro a risiris dagiti imperyalista a bileg. Daytoy nga addang ket panangsiko ti US iti karibal na a China, a kangrunaan a gumatgatang ti langis idia Iran. Paset daytoy ti duron ti imperyalismo a US a baliwan ti urnos ti sangalubongan tapno padakkelen ti kinabaknang ken rekurso a direkta nga iggem na. Iti tengnga ti saan a marisut a krisis ti sangalubongan a sistema a kapitalista, rubrubroban ti US dagiti imperyalista a binnusor

ken probprobokaren na dagiti gera iti nadumaduma a paset ti lubong.

Rumbeng a suportaran ti umili ti Iran iti panangsalaknib iti wayawaya ken karbengan da iti nailyan a panggeddeng. Umawag kadagiti mangmangged ken umili nga Amerikano ken Israeli a labanan ken ibagsak dagiti mauyong a pasista a da Trump ken Netanyahu. Makikaykaysa iti umili ti Palestine, Lebanon, Venezuela, Cuba, North Korea, Nicaragua ken dadduma pay a pagilyan nga ipipiten ti US. Buklen ti kalawaan a nagkaykaysa a prente laban iti imperyalista a gera.

Ibunannag ken labanan ti operasyon a disimpormasyon ti US ang mangbiktima iti umili a Pilipino. Iwaksi dagiti inuulbod da Trump ken Netanyahu. Rumbeng a tumakder ti umili a Pilipino laban iti interbensyon a militar ti US iti Pilipinas ken supyaten ti panagaramat iti pagilyan para iti panagraut ken panagubat. Papiagsaen ti pukkaw tapno dupraken dagiti base militar ken pasilidad ti US iti sidong ti EDCA, papanawen dagiti tropa nga Amerikano iti pagilyan, ikkaten dagiti armas nga iyim-imbak na ditoy ken gibusan dagiti managprobokar ken managdadael a war exercises.

Kasapulan nga ilaban ti umili a Pilipino ti pudno a wayawaya manipud iti kontrol ken pannakibiangan ti US. Ti panagari ken panagsamsam ti US iti Pilipinas, kakumplot dagiti lokal nga agar-ari a dasig ken pangngusar iti AFP kas instrumento ti represyon, ti kangrunaan a tubeng iti panagdur-as ti Pilipinas ken makagapu ti panagrigat ti nalawa a masa ti umili.

Nasken nga iyabante ti nailyan-demokratiko a rebolusyon kangrunaan babaen ti armado a dangadang tapno gibusan ti panagari ti imperyalismo a US ken dagiti aso-aso daytoy iti Pilipinas. Iti panagballigi ti naunday a gubat ti umili, maibangon ti guberno a mangitandudo iti nailyan a wayawaya. Daytoy ti kangrunaan nga maibingay ti umili a Pilipino iti dangadang tapno gibusan ti imperyalista a gera ken panangidadanans iti intero a lubong. AB

<div style="text-align: center;"> <p>ANG Bayan</p> </div> <p style="text-align: center;">Tawen LVII No. 5 Marso 7, 2026</p> <hr style="width: 80%; margin: 10px auto;"/> <p>Ti Ang Bayan ket maipabpablaak iti lenggwahe a Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray ken Ingles. Agawawat ti Ang Bayan kadagiti kontribusyon nga artikulo ken damdamag. Maallukoy met dagiti agbasbasa nga agidanun kadagiti dillaw ken rekomendasyon para iti panagdur-as ti pagiwamak tayoy.</p>	<h2 style="margin: 0;">Linaon</h2> <p>Editorial: Babalawen ken labanan ti imperyalista a panagraut ti US iti Iran 1</p> <p>Dangran ti gera ti US idia Iran kadagiti Pilipino 3</p> <p>Pungtot ti umili ti Iran iti gera nga US-Israel 3</p> <p>Panagsamsam ken pasismo idia Bicol 4</p> <p>Panaglaban dagiti Bicolano iti panagsamsam 5</p> <p>Dagiti proyekto a <i>wind farm</i> idia Rizal ken Samar 5</p> <p>EDSA@40: Nalapad a panagkaykaysa 6</p> <p>Panagpatalaw ken demolisyon 7</p> <p>Panagibasura iti 12% VAT, iruprupir ti babbai 7</p> <p>Sungsubangan iti panagreggay ti tambakan idia Rizal 7</p> <p>Iti ababa a sarita 8</p> <p>Timek ken takder kontra TOFI 9</p> <p>Kumpirmasyon dagiti kaso ni Duterte iti ICC 10</p> <p>Kinabulok ti AFP, naparang iti tengnga dagiti sinnupyat 11</p> <p>Dagiti nakauniporme a kriminal 11</p> <p>Mannalon idia Samar, napatay ti 3rd IB 12</p> <p>Maika-87 kasangay ni Ka Joma, narambakan 12</p> <p>Cuba, natibker a tumaktakder kontra US 12</p>
<p>Ti Ang Bayan ket ipabpablaak ti Komite Sentral ti Partido Komunista ng Pilipinas dua a daras iti tunggal bulan</p>	
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> ang.bayan@cpp.ph cpp_angbayan </div>	

Perdisyon ti gera nga agresyon ti US iti Iran iti umili nga Pilipino

Rugi pay laeng ti gera nga agresyon ti US-Israel idia Iran ket nagballaagen ti Department of Energy (DoE) a mabalin nga ingato dagiti kumpanya ti langis ti presyo ti gasolina iti agingga ₱10/litro ken ti diesel iti ₱20. Tumuon daytoy iti ₱7 agingga ₱10/litro a pananggato ti presyo kadagiti produkto a petrolyo manipud Enero. Dagus a mapasamak dagiti pananggato iti laksid dagiti pablaak dagiti upisyal ti DoE nga addaan naan-anay a suplay ti langis ti pagilyan para iti 30-60 aldaw a konsumo.

Iti sidong ti Oil Deregulation Law, nawaya dagiti kumpanya ti langis nga awtomatik nga agingato ti presyo uray saan a maipablaak ti kompyutasyon ken dadduma pay a detalye. Insuko met ti estado ti karbengan daytoy nga usisaen nu nainkalintegan wenno saan ti pananggato. Nayon a parigat ti nakapataw a 12% VAT ken excise tax kadagiti produkto a petrolyo a dumandanon iti ₱10/litro para iti gasolina, ₱6/litro para iti *diesel* ken ₱3/litro para iti kerosin.

Nasurok 90% ti ikonkonsumo a langis ti Pilipinas ket imported. Dakkel a paset ditoy ket repinado a langis a magatgatang manipud iti South Korea, China ken Singapore. (Agim-import met ti pagilyan ti krudo a langis

manipud idia Middle East ngem basbassit gapu ta maymaysa laengen ti *refinery* iti pagilyan.) Mayor a pakaseknan, ngem saan a direkta, ti agbaliw-baliw a presyo ti krudo a langis iti sangalubongan a merkado. Iti agdama, nasuroken \$80/bariles ti presyo daytoy. Mabalin a dumanon daytoy ti \$100/bariles nu agbayag dagiti panagatake ti US laban iti Iran.

Biag ti nakataya

Agpegpeggad tatta ti biag ti mappatta-patta a 2.15 milyon a Pilipino idia Middle East, a kaadwan ket mangmangged kadagiti basaran a trabaho kas ti panagtagibalay, serbisyo ken konstruksyon. Nabayagen a sagsagabaen dagiti mangmangged a

Pilipino ti palpak a serbisyo dagiti embahada a Pilipino iti sango dagiti panagabuso a pinakaro ti sistema a *kafala* (sistema ti panangmonitor kadagiti mangmangged kadagiti pagilyan nga Arabo), saan a panangited ti sweldo, dagiti panaglasing iti kontrata ken dadduma pay. Kas kadagiti napalabas a risiris, nabuntog ken saan a makaanay ti sungbat ti guberno a Pilipino kadagiti arungang dagiti apektado a migrante. Saan pay a makasungbat dagiti tauhan ti embahada uray iti simple a panagsungbat kadagiti *hotline* daytoy.

Panawagan ti grupo a Migrante nga ipaayan dagiti migrante a mangmangged idia Middle East ti natalged a balay pagkamangan ken siguradwen a nakalukat ti linya iti komunikasyon. Panawagan met daytoy ti napasas a panangiproseso kadagiti dokumento ken awan kondisyon a panagpaawid kadakwada. Iti maudi a bilang, addan iti 1,000 a migrante ti nagiyebkas ti gagem nga agawid. AB

Pungtot ken panagbales, sungbat ti umili ti Iran iti agresyon ti US-Israel

Agburburek ti pungtot ti umili iti Iran ken Middle East iti panagbomba ti US-Israel iti Iran a nangpatay ti adu a sibilyan ken nangdadael kadagiti imprastruktura. Maysa kadagiti kaunget da la unay ket ti ingagara ken dua a daras a panagbomba iti maysa nga eskwelaan idi Pebrero 28 a pimmatay ti 175, kaadwan ket ubbing a babbai nga agtawen 7-12.

Idi Marso 3, ginasut a ribo nga Iranian ti dimmar-ay iti prusisyon dagiti ubbing a babbai idia Tehran. Iti tengnga ti leddaang da, kinundenar da dagiti panagbomba ti US ken nagladingit da iti pannakatay ti lider da a ni Ali Khamenei. Inyawag da ti pannakatay ti imperyalismo a US ken Zionista nga Israel. Insapata da nga ibales da ti panangpatay iti lider ken kakailyan da. Napasamak ti kapada a tignay kadagiti prubinsya ruar iti Tehran.

Naibunannag kadagitoy a protesta nga inuulbod ti ipasasaknap ti imperyalismo a US ken kadagiti ga-

mat daytoy iti internasyunal a midya (uray ti lokal a midya iti Pilipinas) nga “agramrambak” dagiti Iranian iti panagatake iti guberno da.

Adu kadagiti umili iti rehiyon ti gumurgura iti US-Israel ken natibker a tumaktakder para iti soberanya ti Iran. Naangay dagiti tignay iti sango wenno asideg iti embahada ti US iti Iraq, Yemen, Jordan, Turkey, Oman ken Kuwait. Adda dagiti protesta a mangkunkundenar ti panagbomba ti US idia India, Pakistan, Japan ken South Korea. Adda dagiti kapada a protesta idia US, Venezuela ken kadagiti pagilyan idia Europe.

Idia Lebanon, aktibo nga agdepdependensa ti armado a grupo a Hezbollah laban iti baro a serye ti panagbomba ti Israel iti abagatan a paset daytoy ken iti Beirut.

Iti Pilipinas, nagmartsa agturong ti embahada ti US idia Manila dagiti progresibo a grupo iti panangiyuna ti Bayan idi Marso 3. Kinundenar da ti gera nga agresyon ti US-Israel idia Iran ken inyawag da ti panagpanaw dagiti base militar ti US iti Pilipinas. Maysa nga aldaw sakbay daytoy, nagisayangkat dagiti grupo a nailyan-demokratiko ti protesta kas pannakikaykaysa iti umili ti Iran iti Boy Scout Circle idia Quezon City. Napan da met iti Iran Embassy idia Makati City idi Marso 5 tapno ipadanon iti ambador ti pannakipagladingit da iti umili nga Iranian. AB

Panagsamsam dagiti burukrata-kapitalista ken lokal ken gangannaet a korporasyon idiy Bicol

Madama a sumangsango ti masa a Bicolnon iti agsusumbangir a panagsamsam ken panagagaw ti daga dagiti lokal a burukrata-kapitalista, apo't daga ken gangannaet a korporasyon para iti ekoturismo, panagminas, renewable energy ken panagsukat ti usar ti daga. Gapu ditoy, rinibo a mannalon ken mangngalap ti sumangsango iti pangta ti panagpatalaw ken panagagaw ti pagbiagan iti intero a rehiyon.

Babaen ti pusisyon iti lokal a gubyrno ken kaban ti umili, napas-pas a nagakup ti daga, negosyo ken rekursu dagiti burukrata kapitalista nga apo't daga met laeng kas kadagiti pamilya ti Escudero, Hamor, Co, Salceda, Villafuerte, Alsua, Mitra, Cua ken Kho. Karaman da met kadagiti naanomalya a proyekto iti imprastruktura iti masakupan da ken ti dadduma pay a rehiyon, babaen ti panagtagikwa weno pannakisosyo kadagiti kumpanya iti konstruksyon.

Napasaknap, napalawa ken napapardas ti panagsukat ti usar dagiti daga a pang-agrikultura agturong iti residensyal, komersyal ken industriyal tapno parwaren a dumurdur-as ti rehiyon. Immadu met dagiti resort a sanikwa weno ponpondoan dagiti lokal a burukrata. Iti nagan ti ekoturismo ken dagiti proyekto a *renewable energy*, ilaklako da ti natural a gameng ti Bicol kadagiti gangannaet ken burges kumprador.

Maar-aramid ti panagkamkam ti daga idiy Bicol iti tulong dagiti

ahensya ti gubyrno kas ti Department of Agrarian Reform, Department of Environment and Natural Resources, Department of Agriculture ken dagiti lokal a gubyrno, bayat a salsalakniban dagiti militar ken pulis dagiti operasyon ken proyekto dagitoy.

Panagkamkam ti daga dagiti mannalon

Saan a bumaba iti 11 kumpanya ti addaan operasyon a minas idiy Camarines Norte. Kabilang ditoy ti Mt. Labo Exploration and Development Corp. (MLEDC) ken Galeo Equipment Corp. Ti MLEDC ket agminminas ti gambang ken balitok iti 3,482 ektarya idiy Labo ken addaan baro nga aplikasyon para iti 2,980 ektarya iti Mt. Labo, a sumaksakop iti *watershed* ti prubinsya. Ti kumpanya ket sanikwa ti SRM Gold Inc (40% subsidiaryo ti RTG Mining Inc, kumpanya a nakabase idiy Australia) ken ti TVI Resources Dev. Phils. Inc. (60% daytoy ket kontrolado ti TVI Pacific Inc, kumpanya a nakabase idiy Canada ken 40% ti Prime Resource Hol-

ding Inc. ti pamilya Villar).

Idiy Camarines Sur, ginasut a mannalon ti mapadisi gapu iti panagtagtagikwa ti Wanderlust Land Development Corp. ni Luis Raymond Villafuerte, gubernador ti prubinsya, iti 1,014 ektarya a daga idiy Barangay San Ramon ken Salvacion iti ili ti Siruma. Kabayatanna, idiy Bula, 200 residente ti Barangay Fabrica ken Pawili ti agpegpeggad a mapatalaw gapu iti susik iti daga da Conrado Colarina ti Ruby Shelters Builders and Development Corporation ken ti pamilya a Tan nga agpada a saan a lehitimo a residente iti lugar.

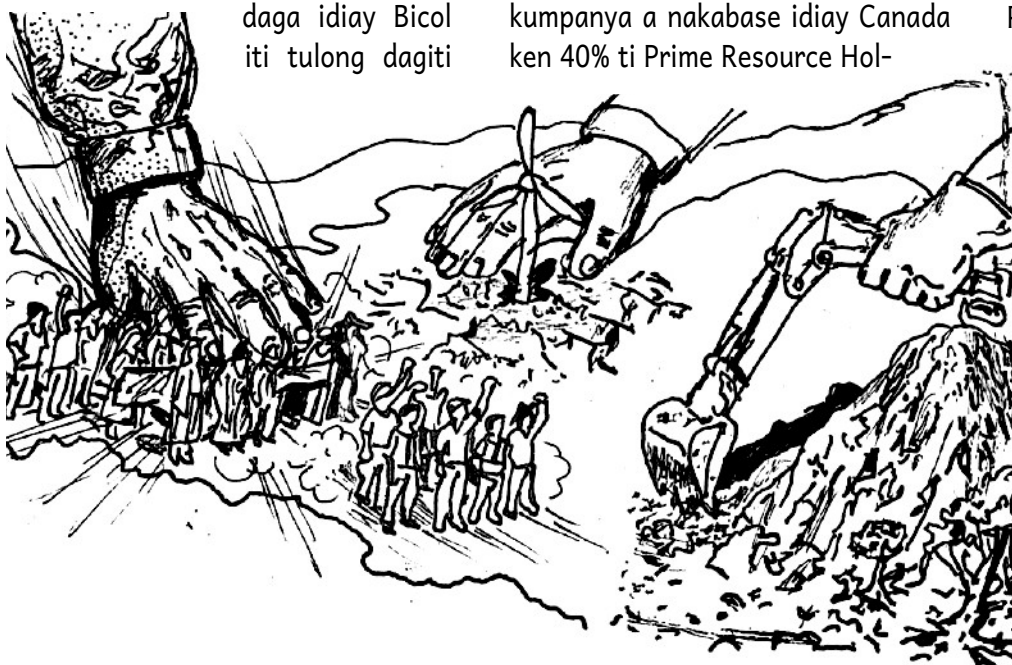
Idiy Masbate, agtultuloy ti operasyon ti minas ti Filminera Resources Corp. (pinagtapon a negosyo ti B2Gold Corp. a manipud iti Canada ken Zoom Mineral Holdings) idiy Aroroy. Mapalpalawa pay daytoy iti 1,755 ektarya a kabanbantayan iti ili ti Mobo, Milagros ken Uson. Dagiti komunidad iti aglikmot ti minasan ket maipaspasidong iti linteg militar tapno pawilan ti panaglapan dagiti residente.

Idi 2023, pinapanaw ni Gubernador Antonio Kho ti 94 a pamilya ti mannalon kadagiti barangay ti Cabungahan, Calapayan ken Villaluna iti ili ti Cawayan ken inikutan na dagiti daga idiy Pio V. Corpuz, Placer ken Cataingan para iti interes na iti rantso, ekoturismo ken minasan.

Nasurok 21,000 a residente met ti mapatalaw gapu iti plano a Masbate International Tourism and Economic Zone ti Empark Land Development Inc. kadagiti ili ti Dimasalang ken Palanas.

Idiy Albay, inaladan ken tinagikwa ti Sunwest Corp ti pamilya Co ti daga iti sakaanan ti Mayon Volcano, bayat a ginasut a mangngalap a pakairamanan dagiti agkalkalap ti rasa ti naapektaran ti pagsapulan gapu iti *coastal*

Suruten iti panid 5

Dagiti proyekto a *wind farm* idia y Rizal ken Samar, nasupyat

Nagkaykaysa dagiti residente ti mano nga ili idia y Rizal ken Samar tapno supyaten ti panagitakder kadagiti *windmill farms* iti prubinsya da. Dagitoy a proyekto ket idurduron ti Vena Energy, kumpanya a nakabase idia y Singapore, maysa kadagiti kadakkelan a korporasyon iti "renewable energy" iti intero a rehiyon ti Asia Pacific.

Idia y Rizal, nagprotesta idi Pebrero 28 dagiti residente ti Talim Island, maysa nga isla iti tengnga ti Laguna de Bay, tapno ipasardeng ti panagitakder ti Talim Wind Power Project iti isla. Kunada, nasken a dagus nga ipasardeng ti proyekto gapu ta mangitungtunda daytoy ti nakaro a panaglayus ken panagreggaay ti daga gapu iti pannakadadael ti kalikasan ken kabanbantayan. Ti Island Wind Energy Corporation (IWEC) a subsidiaryo ti Vena Energy ti adda iti likod ti proyekto a *windmill*.

Segun kadagiti residente, nangrugi idi 2025 ti konstruksyon ti proyekto iti kabanbantayan ti isla. Dua a tawen sakbay daytoy, narugyan ti panagpukan ti kaykayo kas panagsagana iti konstruksyon. Nagiruar ti

manipesto ti panagsupyat dagiti residente ti isla iti panangiyuna ti grupo a Kasama sa Pangangalaga ng Isla Talim wenna Kapit sa Talim.

Idia y Samar, nalapdan dagiti residente ti Calbayog City ti gandat a panagitakder ti Vena Energy kadagiti *windmill* iti uneg ti Calbayog Pan-as-Hayiban Protected Landscape (CPHPL), maysa a *watershed area* a pagtataudan ti danum nga inumen ti syudad.

Idi Pebrero 24, inyanunsyo ti kumpanya a saan nga agitakder daytoy ti anyaman nga istruktura kas ti *windmill* iti uneg ti innem a bulan a tuluy-tuloy a panangirupir dagiti residente iti kumpanya ken lokal a guberno gapu iti makadadael nga epekto ti proyekto iti pagbiagan

da ken iti aglawlaw. Kabilang ditoy ti petisyon a pinirmaan ti rinibo a residente ti syudad.

Nu pay kasta, inpalubos latta ti lokal a guberno nga iwaras laengen dagiti *windmill* kadagiti baryo a saklaw dagiti distrito ti Tinambacan ken Oquendo. Nangrugin nga agpapirma ti kumpanya ti "certificate of no objection" (sertipiko ti saan a pangkedked) kadagiti barangay a maapektaran ti proyekto. Iti sango daytoy, umaw-awag dagiti grupo iti umili nga agbalin a managbantay kadagiti gandat ti Vena Energy a dadaelen dagiti kayo ken mula a pagtataudan ti pagbiagan ti umili. **AB**

Manipud iti panid 4

road project ken reklamasyon iti ili ti Gubat idia y Sorsogon.

Managdadael a proyekto a *renewable energy*

Manipud 2022, nailista ti saan a bumaba iti 77 proyekto a *renewable energy* (*solar*, *wind* ken *geothermal*) ti nakaplano ken madama a maitaktakder iti intero a rehiyon. Kaadwan idia y Camarines Sur nga addaan 27 proyekto, kasaruno ti Camarines Norte nga addaan 21. Mano kadagiti kadakkelan ken kakarwan a managdadael iti pagbiagan ti umili a Bikolnon ti dua nga *offshore windfarm* iti San Miguel Bay idia y Camarines Sur, a sanikwa ti Copenhagen Infrastructure New Market Fund Corp. (kumpanya a nakabase idia y Denmark) ken ACEN Corp. ti Ayala Group ken ti Nexif Ratch Energy (kumpanya a nakabase idia y Singapore ken Thailand). Mapatta-patta a dumanon iti 5,000 agingga 6,000 a mangngalap ti maawanan ti pagsapulan gapu iti proyekto.

Mano kadagiti proyekto iti rehiyon ket sanikwa dagiti burges kumprador a Sy, Villar, Consunji, Aboitiz, Ang ken Lopez, bayat a ti mano kadagiti kumpanya ket nakabase idia y China, Israel, Singapore, Thailand, Denmark ken Australia. **AB**

Panaglaban dagiti Bikolano iti pangsamsam

IDI PEBRERO 27, iti panangiyuna ti Samahan ng Maliliit na Mangingisda sa San Miguel Bay (SMB), upisyal a nabuangay ti Tanggol SMB Network iti Barangay Sabang idia y Calabanga, Camarines Sur. Panggep ti alyansa a supyaten ti plano nga SMB *offshore wind projects*. Segun iti alyansa, rinibo a mangngalap ti maawanan ti pagbiagan gapu iti proyekto. Ti proyekto ket direkta met nga atake iti seguridad ti taraon ken karbengan ti umili para iti rekurso ti baybay.

Iti dadduma nga ili iti prubinsya, ilablaban dagiti manalon ti karbengan da iti daga. Kadagiti barangay ti San Ramon ken Salvacion iti ili ti Siruma, nagisayangkat ti protesta ti ginasut a residente idi Pebrero 18 tapno kundaren ti panagkamkam dagiti Villafuerte iti daga da.

Idi Pebrero 20, nairupir ti Portico Banasi Household Farmers Association ti karbengan da iti panagindeg iti naangay a kumperensya iti munisipyo ti Bula. Segun iti grupo, imbes a denggen isuda dagiti mangibagi ti Philippine Commission on Urban Poor ken *sheriff* ti RTC Branch 31 ket nagbalin da nga arig na salaknib dagiti agaagaw ti daga. Saan a dimmar-ay iti kumperensya dagiti mangibagi ti Colarina, Tan ken ti korporasyon a Ruby Shelters Builders and Development Corporation. Bayat a maang-angay ti kumperensya, banbantayan isuda dagiti tauhan ti PNP a nakaawit ti nangangato a kalibre ti paltog iti uneg ti pasdek.

EDSA@40: Nalapad a panagkaykaysa kontra korapsyon ken kinarigat

Balbaliw nga inpakita ti umili a Pilipino ti pigsa ken panagkaykaysa laban iti korapsyon ken kinarigat kadagiti naaramid a protesta kagiddan ti pananglagip iti maika-40 anibersaryo ti Panagrukwas ti EDSA idi Pebrero 25. Kadagiti tignay, nakipaset ti nalawa a masa ti mangmangged, mannalon nakurapay iti syudad, kabataan, babbai, tao't simbaan, manursuro, empleyado ken dadduma pay a demokratiko a sektor.

Kadakkelan ti taripnong ti 12,000 Pilipino, kaadwan ket kabataan, idiy EDSA Shrine iti kanto ti Ortigas Avenue. Iti panangiyuna ti Kilusang Bayan Kontra Kurakot (KBKK), Youth Rage Against Corruption, Bagong Alyansang Makabayan (Bayan), Artikulo XI, Bunyog Pagkakaisa ken Sanlakas, ti awag da: "Tuloy ti Laban iti Korapsyon ken Kinarigat! Amin a Karaman, Rumbeng nga Agsungbat!"

Nakikaykaysa ken dimmar-ay iti panagtitipon da Bishop Gerardo Alminaza, pangulo ti Caritas Philippines ken pangulo ti Catholic Bishops' Conference of the Philippines Episcopal Commission on Social Action, ni Sr. Mary John Mananzan ti Movement Against Tyranny ken dagiti mammanday-linteg a da Rep. Leila de Lima ti Mamamayang Liberal ken dagiti mangibagi ti Makabayan Bloc.

Saan a napawilan ti martsa a mano a daras a ginandat a harangen dagiti pulis. Iti kangitingitan ti kumprontasyon, dua nga aktibista ti inaresto dagiti pulis, mano nga aldaw nga inbalud da ken pinilaan ti agtutuon a kaso a kriminal.

Saan a bumaba iti 150 nga organisasyon ken 400 indibidwal ti nangiyebkas ti suporta iti aldaw ti tignay. Kuna ti grupo, ti tignay ket "panangipateg iti people power" a kasapulan nga ituloy iti agdama a panawen nangruna ta agraraira pay laeng ti sistemiko a korapsyon, kinarigat ti umili ken pa-

nagari dagiti dinastiya ken higante a korapsyon. Iti partikular, palalo a dismayado da nga awan pay laeng ti ti natiliw a "mastermind" iti naibunannag a korapsyon kadagiti *flood control project* ken dadduma pay a proyekto ti rehimen Marcos.

Umaw-aweng ti pukkaw da tapno pagsungbaten ken pababaen iti pwesto da Ferdinand Marcos Jr ken Sara Duterte iti pannakairaman da iti sistemiko a korapsyon. Inrupir met ti nadumaduma a sektor ti partikular a panawagan a pang-ekonomya ken pangpulitika.

Madi da a makikaykaysa

Iti maysa a paset ti EDSA, insayangkat met dagiti grupo iti sidong ti Trillion Peso March Movement (TPMM) ti maysa a nakasina a tignay nu sadinno a dimmar-ay ti mano a mabigbig a personahe ken artista. Nagkedked ti TPMM, partikular dagiti grupo a SIKLAB, Tindig Pilipinas ken Akbayan Partylist, a sumungbat iti awag dagiti lider ti simbaan ken dadduma pay a grupo a sibiko nga agkaykaysa.

Ti grupo nga Akbayan, iti partikular, ket agkedked kadagiti awag a pagsungbaten ni Marcos ken dagiti upisyal na, iti rason a ni Sara Duterte kano ti makinabang. Dagiti panawagan iti protesta da ket limitado laeng kadagiti gakat a kontra-dinastiya ken dagiti reporma ken lumikliklik da a madakamat man laeng ti nagan ni Marcos—ti ari ti korapsyon. Mabigbig ti Akbayan a kontra kadagiti grupo a nailyan-demokratiko.

Dadduma pay a tignay

Malaksid iti protesta iti EDSA, napasamak dagiti tignay kadagiti prubinsya. Nalatak kadagitoy ti riniibo a nagtignay idiy Baguio City, Iloilo City ken Bacolod City.

Naangay met ti protesta ken aktibidad iti Dagupan City idiy Pangasinan, Angeles City idiy Pampanga, Tuguegarao City idiy Cagayan, Santiago City, Ilagan ken Alicia idiy Isabela, Naga City idiy Camarines Sur, Legaspi City idiy Albay, Kalibo idiy Aklan, Roxas City idiy Capiz, idiy Antique, Tacloban City idiy Leyte, Cebu City, Dumaguete City idiy Negros Oriental, Cagayan de Oro City, Iligan City ken idiy Davao City. Kabayatanna, inyulat met ti simbaan Katoliko ti pannakipaset iti komemorasyon ti dandani 90 diyosisis iti intero a pagilyan.

Iti intero a pagilyan, nagiyaramid ti tignay dagiti migrante a Pilipino idiy Germany, United Kingdom, Italy, the Netherlands, Australia, Canada, US ken Hongkong. Adayo man iti Pilipinas ket aktibo da a makipasaset tapno pagtalinaeden a sibiabiag ti pakasaritaan ken ti anag ti Panagrukwas ti EDSA. **AB**

Panagpapanaw ken demolisyon kadagiti mannalon ken nakurapay iti syudad

Agsasaruno ti panagpapanaw ken demolisyon dagiti agaagaw ti daga kadagiti mannalon ken iti nakurapay iti syudad iti nadumaduma a paset ti pagilyan.

Idiay Zambales, saan a bumaba iti 22 mannalon ken pamilya da ti napapanaw gapu iti demolisyon ken panangagaw ti daga iti Purok 3, Barangay Balaybay, Castillejos idi Pebrero 23. Segun kadagiti mannalon, adda ti iggem da a Certificate of Land Ownership Award manipud iti Department of Agrarian Reform para iti 21 ektarya a daga a maag-agaw. Kalpasan ti panagbettak ti bulkan a Pinatubo idi 1991, inyanunsyo met ti dati a gobernador ti Zambales a mait-ited kadakwada ti daga. Manipud pay 1934, suksukayenen ti ka-

putotan da ti nasao a daga.

Idiay Davao City, 600 pamilya ti naawanan ti balay idi maduprak ti komunidad da iti Arroyo Compound, Golden Valley, Matina Crossing idi Pebrero 27. Adu a residente ti napilitan a dadaelen ti bukod da a balay tapno isalbar dagiti materyales ken alikamen da. Ti demolisyon ket naitungpal iti laksid ti kinaawan ti nasayaat a plano para iti relokasyon ti lokal a gubyrno ti Davao City. Awan met ti naidiaya a kumpensasyon kadagiti dadaelen ti kumpanya a nangtagikwa iti daga.

Idiay Taguig City, nagisayangkat ti tignay protesta dagiti residente ti Panday Creekside, Barangay Palingon-Tipas iti sango ti *city hall* idi Pebrero 23 tapno supyaten ti pangta a demolisyon iti komunidad da. Immawag da iti lokal a gubyrno nga irespeto ti karbengan da iti panagindeg iti Panday Creekside.

Idi Marso 5, nagamak ti komunidad iti uneg ti SPD Compound, Western Bicutan idi kellaat a dimmarup ditoy ti 150 tauhan ti Philippine Navy nga addaan kadwa da a pulis ken dagiti upisyal ti barangay. Naamwan dagiti residente ti plano nga agitakder ti AFP ti baraks para iti Navy iti *compound*. Adda ti 400 pamilya wenno 2,500 a residente ti mapatalaw, a kaadwan ket uppat a dekadang iti lugar. AB

Panangibasura iti 12% VAT, inyawag ti babbai

Dimmarup ken nagprotesta ti alyansa a Gabriela iti nailyan nga upisina ti Department of Finance idiay Pasay City idi Marso 4. Inyawag da ti panangibasura iti 12% *value-added tax* (VAT) ken *excise tax* iti sango ti awan sarday a panangngato ti presyo ti langis.

Sakbay daytoy, inyuna ti alyansa dagiti serye ti protesta kontra VAT kadagiti napalabas a lawas idiay Metro Manila ken sumagmamano a prubinsya. Nagiyaramid da met kadagiti asembliya ken porum tapno talantanen ti VAT. Insayangkat met ti grupo ti maysa a *signature campaign* a target a makakalap ti 12,000 pirma laban iti VAT.

Kunada, ti 12% VAT ket dakkal a padagsen iti umili a Pilipino. Dusdusaen kano daytoy ti tunggal Pilipino nangruna dagiti inna a mangikagkagumangan a paganayen ti sweldo nga adayo a nababa iti balor ti makabiag a tukad.

Balbaliw a nabiaq ti awag para iti panangibasura iti VAT iti tengnga ti nasaknap a panagkundendar ti umili kadagiti anomalya ken korapsyon ti rehimen Marcos. Magasgastar iti korapsyon ti binilyon a piso nga ibaybayad a buwis ti umili.

Ti serye dagiti aktibidad ti Gabriela ket paset ti kampanya a "VAT Tanggaling, Kurakot Panagutinin" a sentro a tema dagiti protesta iti Sangalubongan nga Aldaw ti Babbai nga Anakling-et iti umay a Marso 8. AB

Sungsongbatan, awag iti panagreggaay ti tambakan idiay Rizal

Hustisya ken sungsongbatan ti awag dagiti progresibo a grupo ken residente ti Rodriguez, Rizal para kadagiti pimmusay, mapukpukaw ken nadangran iti panagreggaay ti tambakan ti basura idiay Barangay San Isidro idi Pebrero 20.

Nargaay ti mapatta-patta a 420,000 metriko kubiko ti basura iti Phase 5 ti Rizal Provincial Sanitary Landfill a sumaksaklaw iti innem nga ektarya a daga. Ti tambakan ket patpatarayan ti Green Leap Solid Waste Management, Inc, subsidyaryo ti International Solid Waste Integrated Management Specialist Inc.

Segun kadagiti residente, saan a bumaba iti 100 katao ti naapektaran ti panagreggaay, 50 kadakwada ket naiyulat a mapukpukaw ken maysa ti kumpirmado a natay. Kinundenar dagiti residente ti agdadata a panangkalub ti kumpanya ken lokal a gubyrno nga ipilpilit da a dua laeng ti mapukpukaw ken maysa ti natay. Inyawag da ti imbestigasyon tapno matudo ti rason ken nu siasino ti agsungbat ditoy. Kiddaw da met ti nainkalintegan a suporta ti gubyrno kadakwada kadagiti naapektaran iti panagreggaay.

Idi Pebrero 22, napan idiay tambakan ti Kadamay ken daddumapay a progresibo a grupo tapno agisayangkat ti protesta ken agitugkel ti kandila. Kalpasan ti mano nga aldaw, nagidatag ti resolusyon iti House of Representatives ti Makabayan Bloc tapno paimbestigaran ti insidente. Kabayatanna, nagiruar ti mandato ti Department of Environment and Natural Resources tapno temporaryo nga iparikep ti tambakan manipud Pebrero 2024.

Sakbay ti nabiiit pay nga insidente, naiyulaten ti innem a daras a panagreggaay iti tambakan, puor idi Abril 2025 ken panapanawen a panagtagas ken panaglayus ti *leachate* wenno makasabidong a likido manipud iti tambakan. AB

PULANG BANDILA

OUT NOW

upisyal a pagiwarnak ti New People's Army a balbaliw nga inpablaak ti Nailyan a Kumand iti Operasyon daytoy idi Marso. Alaan ti kopya yo iti www.philippinerevolution.nu

laeng ti **nayon a sweldo para kadagiti mangmanged a saan nga agrikultural** iti rehiyon ti Davao, ken **₱20** para kadagiti mangmanged nga agrikultural.

Adayo a saan a nakagiddan daytoy iti agsaruno a pananggato ti singir iti pay laeng kuryente ken danum iti rehiyon.

Booker Ngesa Omole

Kabuklan a kalihim ti Communist Party Marxist-Kenya (CPM-K) a nadukot idi Pebrero 24, tinortyur ken iligal nga inbalud dagiti pwersa ti rehimen Ruto ti Kenya.

3

darasen nga intakder dagiti residente ti **Bitnong, Dupax del Norte** ti barikada da laban iti Woggle Corporation, kaudyan idi Pebrero 21, tapno siguradwen a saan a tuso a makasubli ti kumpanya kalpasan nga isuspinde ti *exploration permit* daytoy.

₱36 MILYON

gatad ti 2 pasdek ti eskwelaan idiy **Talaingod, Davao del Norte**, ti saan a nalpas gapu iti naanomalya a palakad dagiti upisyal ti DepEd. Iti sidong ti kalihim idi a ni Sara Duterte, **22 laeng iti 98** a target a maitalder nga eskwelaan kadagiti adayo a lugar ti nalpas manipud 2019 agingga 2023.

400%

ti **inggato ti "verification fee" ti konsulado ti Pilipinas idiy Hong Kong**. Manipud **₱595**, nainggato iti **₱2,380** manipud Marso 1 ti singir para iti panagala ti pammaneknek a ti kontrata iti trabaho ket maitunos kadagiti linteg iti tegged ti Hong Kong.

127

a sibilyan manipud idiy Las Navas, Northern Samar ti **inallilaw ti 20th IB** tapno parwaren a "surenderi" da a dumawdawat ti "safe conduct pass," pammaneknek ti kinaubbaw ti programa nga amnestiya ti rehimen Marcos

Timek ken takder dagiti estudyante kontra iti panangngato ti matrikula ken dadduma pay a babayadan

Aktibo nga agiyeb-ebkas ti panagsupyat dagiti konseho ti estudyante manipud kadagiti pribado nga unibersidad iti intero a pagilayan laban kadagiti gakat a panangngato ti matrikula ken dadduma pay a babayadan (*tuition and other fees increase* wenno TOFI) iti akademiko a tawen ti 2026-2027. Nagisayangkat da kadagiti sarbey, panagsukisok, petisyon, dayalogo, protesta ken sangsangkamaysa a tignay kadwa da dagiti estudyante iti uneg ti kampus.

Inyuna ti National Union of Students of the Philippines (NUSP) ti kampanya kontra TOFI iti nailyan a saklaw. Idi Enero, indatag ti grupo ti 5-punto a kadawatan: 0% TOFI, panangipatungpal ti moratorium iti TOFI, panangibasura iti dadduma pay a babayadan, *transparency* wenno panangilukat ti pinansya dagiti unibersidad ken nangatngato a badyet iti pangpubliko nga edukasyon.

Binatikos ti NUSP ti maulit-ulit a panangikalintegang dagiti unibersidad para iti TOFI kabilang ti ngumatngato a gastos iti edukasyon, panangpaduras kadagiti pasilidad ken nangatngato a sweldo para kadagiti manursuro ken empleyado. Kuna ti grupo, iti pakasaritaan ti agsasaruno a panangngato ti matrikula ket saan met a makalalaklam ti nasaysayaat a serbisyo iti kampus dagiti estudyante ken saan met a ngumatngato ti sweldo dagiti manursuro ken empleyado.

Idiay Cordillera, timmakder dagiti estudyante ken konseho ti estudyante iti gakat a TOFI iti Saint Louis University (SLU), University of Baguio (UB) ken University of the Cordilleras. Idi Pebrero 27, nagprotesta dagiti estudyante ti SLU ken naiduron ti administrasyon a pababaen ti immuna a gakat a 6.5% a panangngato iti dadduma pay a babayadan agturong ti 5.5% a panangngato bayat nga awan ti gakat para iti matrikula. Nakaala da met ti pirma ken suporta iti manipesto manipud iti 46 organisasyon ken nasurok 1,200 estudyante.

Iti didiay met laeng nga aldaw, nagtignay dagiti estudyante ti UB laban iti gakat a 10% TOFI ti admi-

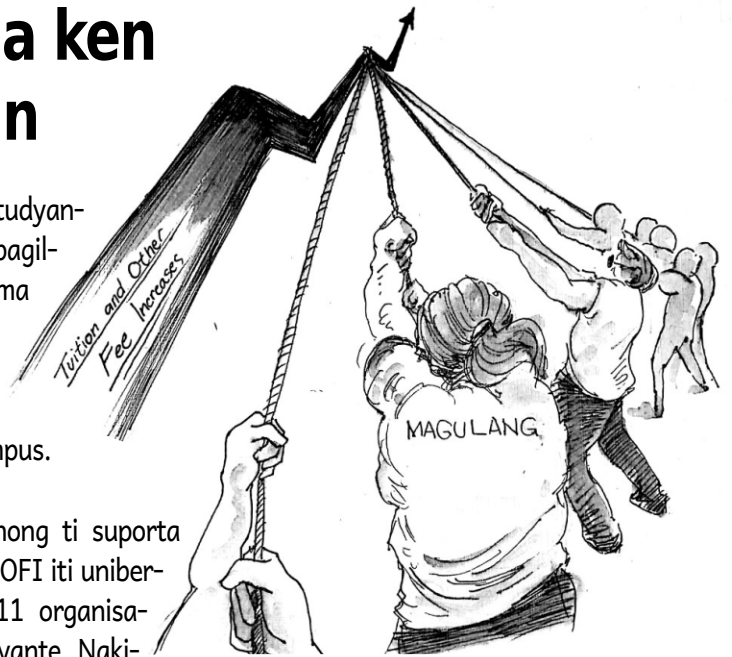
nistrasyon. Nakaurnong ti suporta iti petisyon kontra TOFI iti unibersidad manipud iti 11 organisasyon ken 273 estudyante. Naki-dayalogo met dagiti konseho ti estudyante manipud iti SLU ken UB iti CHED-Cordillera Administrative Region idi Pebrero 26.

Idiay Metro Manila, naipangabak dagiti estudyante ti De La Salle University (DLSU) ken University of the East ti laban kontra TOFI. Inyanunsyo ti agpada nga unibersidad a saan nga agipatungpal daytoy ti TOFI. Resulta daytoy ti awan sarday a kampanya ken tignay dagiti estudyante, konseho ti agad-adal ken dagiti progresibo a grupo manipud pay idi 2025.

Idiay Cavite, naiduron dagiti estudyante ti DLSU-Dasmariñas ti administrasyon a saanen nga agisingasing ti panangngato pay iti matrikula bayat nga adda pay ti baro a konsultasyon para iti posible a panangngato ti dadduma pay a babayadan iti unibersidad.

Idiay Cebu, sinupyat dagiti estudyante ti University of San Carlos ken Cebu Institute of Technology-University (CIT-U) ti TOFI. Idi Pebrero 25, nagisayangkat ti martsa iti kampus idiay Talamban dagiti taga-USC laban iti 6.7% TOFI. Imbes a denggen ken agiyaramid ti dayalogo, naharas ken nagandat a pawilan ti protesta. Kabayatanna, idiay CIT-U, naipaawag ken napangtaan ti suspensyon dagiti estudyante a nangiyuna ken nagpirma iti manipesto kontra TOFI.

Tinawen tunggal Pebrero, umawawat ti Commission on Higher Education (CHED) kadagiti petisyon para iti

gakat a TOFI. Daytoy a "karbengan" tapno agipangato ti singir ket umanurot iti CHED Memorandum Order No. 03 Series of 2012. Idi Pebrero 28, upisyalen a nagleppas ti tukad ti "konsultasyon" kas paset ti proseso ti panangngato ti singir. Adda tattan iti ima ti CHED dagiti aplikasyon ken ti desisyon nu palubosan daytoy ti TOFI—nga iti pakasaritaan ket nakakidem a palpalubosan daytoy.

Iti laksid dagiti ligal a rekisito para iti "konsultasyon," adu nga unibersidad ti saan a sumursurot ditoy. Kanaig daytoy, immawag ti NUSP kadagiti konseho ken estudyante nga ibunannag ti nagbalin a proseso ti konsultasyon—panagsaur, panangipit, limitado a panagpadar-ay wenno agdadata a saan a panangikaskaso ditoy. Inallukoy met isuda ti grupo nga agipatulod ti petisyon iti CHED tapno umapela laban iti TOFI kas paset ti sumaruno a tukad ti proseso.

Iti sango ti ad-adda pay a panangngato ti presyo dagiti basaran a gagan-tangen, nainkalintegang a labanan dagiti estudyante ken dagiti nagannak da ti nayon a matrikula ken dadduma pay a babayadan. Iti agdama, adda iti abereyds a ₱130,000 ti kasapulan iti tinawen tapno makaadal ti maysa nga estudyante iti kolehiyo. Adda ti tantya a dumandanon iti ₱2 milyon ti kasapulan a gastusen tapno makaturpos iti maysa a 4-tawen a kurso iti kolehiyo kadagiti mayor nga unibersidad ti pagilyan.

Panagdengngeg para iti kumpirmasyon dagiti kaso ni Duterte iti ICC, natuloyen

Balbalaw nga immapay iti lagip dagiti Pilipino ti brutal a pampapatay iti gera kontra droga iti panagdengngeg para iti kumpirmasyon dagiti kaso ni Rodrigo Duterte iti International Criminal Court (ICC). Naangay ti panagdengngeg idia The Hague, The Netherlands idi Pebrero 23-24 ken Pebrero 26-27.

Iti unos ti uppat nga aldaw, nagdedebate dagiti abugado a parasig, kadwa da dagiti abugado dagiti biktima iti maysa a beneg, ken ti depensa ni Duterte iti maysa a beneg, iti sango dagiti huwes ti Pre-trial Chamber 1 ti ICC. Nagidatag da kadagiti argumento ken kontra-argumento nu apay a kasapulan nga ituloy iti panaglitis dagiti kaso ti dati a pangulo.

Iti beneg ti prosekusyon, inlawag daytoy a nalabes pay a naan-anay dagiti basaran tapno ituloy ti panaglitis. Sistematiso nga indatag dagiti abugado daytoy ti pakauna nga ebidensya a mangpanpaneknek iti “sentral a papel” ni Duterte iti nasaknap ken sistematiso nga atake kadagiti sibilyan iti nakurapay a komunidad manipud Nobyembre 2011 agingga Marso 2019.

Kas “indirect co-perpetrator,” signipikante ti sungsubatan ni Duterte iti panangbukel ken panagipasaknap iti brutal a pampapatay, panangikabil iti nangangato a pusi-syon dagiti nangisakad iti kampanya, panangited ti gunguna, panangparnuay ti kultura ti kinadangkes ken panangmandar iti pulis ken militar a pumatay. Indatag da dagiti dokumento ken testimonya dagiti saksi. Inpangngeg da met dagiti bitla ni Duterte nu sadinno a direkta nga inmanmandar na dagiti pampapatay kadagiti “suspek,” nga inrason da kadagiti pablaak nga isuda ket “limmaban.” Kunada, adda ti sibubukel a plano ni Duterte ken dagiti kasapakat daytoy a pumatay kadagiti sibilyan nga awanan kabaelan a lumaban.

Inlanad met dagiti abugado dagiti biktima ti dangran nga intunda dagiti pampapatay kadagiti biktima ken dagiti komunidad da. Tinalmegan da a kabilang kadagiti sistematiso a napatay ket ubbing, kaniwas iti inlanad ti depensa a ni laeng Kian de los Santos ti menor de edad a napatay iti gera kontra droga. Inallukoy da dagiti huwes a denggen dagiti biktima ken ikkan isuda ti gundaway a malitis ti kaso iti korte.

Iti bangir a beneg, balbalaw a kinwestyon ti abugado ni Duterte ti basaran dagiti kaso ken ti awtoridad ti ICC kadagitoy uray nagiruaren ti husga ti korte kanaig daytoy. Inpeteng ti depensa ni Duterte nga awan ti basaran dagiti kaso laban kenkwana gapu ta awan kano ti napasamak a nasaknap ken sistematiso a pampapatay. Kinwestyon da dagiti proseso, ebidensya ken mismo a dagiti salaysay dagiti saksi. Inulit na ti argumento a dagiti biktima ket napatay iti “lehitimo nga operasyon ti pulis,” ken dagiti napatay ket “bassit laeng” kumpara kadagiti naaresto. Inladawan na a dagiti berbal a pablaak ni Duterte kadagiti pampapatay ket “lablaben na laeng ti agsao” wenna *hyperbole*. Pilipin met a parparwaren na a ti panangidarum iti kliyente na iti ICC ket pananglipit laeng ti agdama a rehimen Marcos, idinto a ti imbestigasyon ket naiduronen idi pay 2018.

Sungbat ti piskal a ti mismo a panagkwestyon ti depensa iti interpretasyon dagiti ebidensya ken salaysay dagiti saksi ket dakkel a ra-

son nu apay a kasapulan nga aramiden ti panaglitis. Ti pukkaw dagiti biktima ket hustisya. Awag da a litisen ken pagsungbaten ni Duterte kadagiti krimen na.

Nabayagen nga ur-urayen ti umili a Pilipino ti panagdengngeg para iti kumpirmasyon dagiti kaso. Iti panaglukat ti panagdengngeg, ginasut a Pilipino ti nagmartsa idia The Hague tapno iyawag iti ICC a litisen ni Duterte ken ipataw ti kasenan a panagdengngeng kadagiti krimen na. Kadwa da ti sumagmamano kadagiti pamilya dagiti biktima ken dagiti abugado da.

Iti Pilipinas, naangay dagiti tignay ken aggigiddan a panagbuya ti dadduma pay a pamilya ken dagiti tagasuporta da iti *livestream* a panagdengngeng. Napasamak met ti kapada nga aggigiddan a panagbuya idia Cebu. Basar iti napigsa a presentasyon ti prosekusyon iti kaso ken nakapsut a kontra-argumento ti depensa, natalek dagiti pamilya nga agtuloy ti panagdengngeg iti kaso. Iruar ti Pre-Trial Chamber 1 ti desisyon daytoy 60 aldaw kalpasan ti panagdengngeng wenna iti ngudo ti Abril.

AB

Kinabulok ti AFP, naparang iti tengnga ti risiris dagiti agar-ari a bunggoy

Kadagitoy napalabas a bulan, limmatak ti kinabulok ti Armed Forces of the Philippines (AFP) iti agsasaruno a pannakaibutaktak dagiti anomalya ken pannakaisangkot dagiti tauhan daytoy iti nasaknap a korapsyon. Naparang kadagitoy a pasamak ti panagserbi ti AFP kas tauhan dagiti korap a burukrata kapitalista, ken kas gamat ti nadumaduma nga agar-ari a bunggoy.

Kaudyan ditoy ti panangisango iti publiko ti bunggoy ti Duterte iti 18 lallaki a nagpakaammo a “dati a Marines” a nangipablaak a karaman isuda iti panangitulod ti binilyon a piso a kikkak para ken Ferdinand Marcos Jr ken dagiti kasabwat na a da House Speaker Martin Romualdez ken Rep. Zaldy Co.

Nagpausar da kadagiti Duterte ken kaalyado daytoy a kampo ti dati a pangulo Gloria Arroyo tapno irana ti “panagibutaktak” iti maikadwa nga aldaw ti panagdenggeg para iti kumpirmasyon dagiti kaso ni Rodrigo Duterte iti International Criminal Court (ICC). Inakusaran da dagiti imbestigador ti ICC a nangawat ti pasuksok, tapno dadaelen ti kredibilidad ti imbestigasyon da. Ninaganan da dagiti senador ken kongresista

nga adda iti kampo ti bunggoy ni Marcos a nagawat ti pasuksok. Inraman da dagiti nagibunannag kadagiti krimen ken korapsyon ti pamilya Duterte, kas kadagiti kongresista ti Makabayan ken ni Leila de Lima, maysa kadagiti umuna a nagpaimbestigar kadagiti pampapatay idia Davao. Nainget nga inlibak dagiti napanaganan dagiti akusasyon kadakwada.

Kas ti ninamnaman, todo pamadayaw kadagiti “Marines” ti bise presidente a ni Sara Duterte. Paset daytoy iti panaggandat ti bunggoy na a rubroban ti riribuk iti uneg ti AFP, ken maallukoy nga “iyatras (daytoy) ti suporta” iti rehimen Marcos.

Naspas a pagul-ulimeken ti liderato ti AFP dagiti agipabpablaak ti

“disloyalty” wenna kinaawan talek iti pangulo, kas ti maysa nga aktibo a koronel nga immawag nga aglosulos ni Marcos. Maysa pay a retirado a heneral a nangiyebkas ti panagkontra ken Marcos ti naaresto iti kaso a sedisyon.

Innem nga aldaw sakbay a nagparang dagiti soldado, naganunsyo ni Sara Duterte a tumaray isuna iti kinapresidente inton 2028. Daytoy ket pammutbuteng dagiti Duterte kadagiti kongresista ken senador laban iti panagipasa iti reklamo nga *impeachment* laban kenkwana. Iti laksid daytoy, dua a reklamo nga *impeachment* ti Konggreso ti naideklara idi Marso 2 nga aglalaon ti naan-anay a basaran. Kayat na a sawen, balbaliw a maibunannag dagiti kaso ti korapsyon iti *confidential* ken *intelligence funds* ken dadduma pay nga anomalya ti bise presidente.

Mabaybayadan a pwersa

Iti tengnga ti nakaro a sinnupyat, agbuybuyat ti pasuksok ken pabor ti rehimen Marcos iti AFP tapno gatangen ti kinapudno dagiti upisyal ken tauhan daytoy. Idi 2025, inmandar ni Marcos ti panangingato ti alawans iti taraon dagiti soldado manipud ₱150 agturong ₱350. Ti badyet para ditoy ket naisingit iti pulong ti *bicameral committee* idi 2024 kalpasan nga agreklamo ti hepe ti AFP a ni Romeo Brawner a “kurang” ti alawans dagiti soldado. Personal pay a tinawagan da

Suruten iti panid 12

Dagiti nakauniporme a kriminal

ITI LAKSID TI nangato a sweldo ken alawans, adu iti Philippine National Police ti imbwelto kadagiti kriminal nga aktibidad para iti pasuksok ken kwarta. Babaen ti pasista a bileg, kikkikilan, taktakawan ken ab-abusuen dagiti pulis ti ordinaryo nga umili.

Segun mismo iti rekord ti PNP, nasurok 2,500 pulis ti naikkat iti pwesto idi 2025 gapu iti pannakaisangkot da iti linnakwan ti iligal a droga. Idi met Pebrero, pito a pulis ti naibutaktak a nagkikil iti maysa a residente ti Manila kasukat ti panangiyatras ti pinarbo a kaso ti iligal a droga a naipila laban kenkwana. Idia Angono, Rizal, 10 pulis ti nagimula ti ebidensya, nagbugbog, nagtakaw ken nagkikil iti maysa nga estudyante nga inakusaran da a sangkot iti linnakwan ti iligal a droga. Dua a bulan isuna nga iligal a naibalud uray nangted ti kwarta ti pamilya na. Kabayatanna, innem a pulis idia Makati ti naibunannag a sangkot iti serye dagiti panagkikil ken panagtakaw iti syudad.

Dagitoy ket sumagmamano laeng iti naparang a pammaneknek iti natural a pasista ken managabusu a karakter ti kapulisan. Agtultuloy nga agraira ti kultura ti kinadangkes iti uneg daytoy.

Mannalon iti Samar, napatay iti panagpaltog ti 3rd IB

Napatay dagiti soldado ti 3rd IB iti dinudursok a panagpaltog iti mannalon a ni Jaime Pabillar, agtawen 44, idia Barangay Cagtoto-og, San Jorge, Samar idi Pebrero 2. Ni Pabillar ket adda iti uneg ti balay na karaman ti asawa, anak ken apo na idi patudwan ti bala dagiti soldado.

Inlibak ti New People's Army (NPA)-Western Samar (Arnulfo Ortiz Command) ti pammabasol ti 3rd IB a ni Pabillar ket maysa a Nalabbaga a mannakigubat. Inlawag ti hukbo ti umili a ni Pabillar ket maysa a sibilyan nga adda iti uneg ti balay na nga apagbiit a dimmagusan ti yunit ti NPA. Adda iti baryo ti hukbo tapno agimbestigar iti kasasaad dagiti residente a maap-apektaran ti panagtudtudo ken militarisasyon.

Idi nagpapatok ti 3rd IB iti direksyon ti balay, saan a bimmables ti putok dagiti Nalabbaga a mannakigubat ken napasas a naglibas da, tapno iyadayo iti peggad ti masa a nangpasangbay kadakwada iti balay na.

Idia Barangay Bay-ang, pinalto-paltogan ti 52nd IB ti tallo a mannalon idi Pebrero 20. Kalpasan na ket sinaktan, sinukain dagiti alikamen ken inpasidong isuda iti interrogasyon. Pinangtaan isuda a saanen nga agipulong. Kalpasan daytoy ti panagkanyon ken nakasina nga insidente ti panagistraping kadagiti asideg a barangay idi Pebrero 16. AB

Maika-87 kasangay ni Ka Joma, narambakan

NAGISAYANGKAT KADAGITI aktibidad ti Jose Maria Sison Legacy Foundation (JMSLF) idi Pebrero kas panagrambak iti maika-87 koma a kasangay ni Kadwa Jose Maria Sison idi Pebrero 8. Kagiddan met a linagip da ti umuna a tawen ti pannakabwangay ti *foundation*. Insayangkat ti grupo dagitoy iti tema a "Rejoice, Rectify, Remember: Commemorating the Life and Legacy of Jose Maria Sison."

Idi Pebrero 8, naangay ti pabuya iti pelikula a *The Guerilla is a Poet*, taripnong ken pasken iti kasangay ni Ka Joma. Idi Pebrero 21, naangay ti tinlantanan iti patawid ti First Quarter Storm nu sadinno a nagserbi a tagapagsarita da Julie de Lima, Siegfred Deduro, Boni Ilagan ken Judy Taguiwalo. Idi Pebrero 28, naaramid ti espesyal a byahe iti JMS Museum idia Netherlands.

Dimmar-ay kadagiti aktibidad ken taripnong dagiti gagayem, kakadwa, dagiti aktibista ti nadumaduma a lokal nga organisasyon ken dagiti kameng ti komunidad a sumupsuporta iti *foundation*. "Ti nadumaduma a henerasyon dagiti aktibista a nagtitipon para kadagitoy nga aktibidad ket mangipakpakita ti natibker nga impluwensya ti tarabay ni Ka Joma," pablaak ti JMSLF.

Manipud iti panid 11

dati a House Speaker Martin Romualdez ken dati a pangulo ti komite iti badyet a ni Zaldy Co ni Brawner tapno ipadanon kenkwana a naisingiten iti badyet ti para kadagiti tauhan na. Awan ti kapada a panagngato iti alawans ti dadduma nga empleyado ti gubyrno iti laksid ti agpada nga arungaing ken reklamo.

Idi Disyembre 2025, nagiparuk-at ti maysa pay a ehekutibo a mandato ni Marcos tapno ingato ti 15% ti basaran a sweldo dagiti soldado ken dadduma pay nga unipormado a tauhan tatta 2026-2028. Inaramid na ti anunso kalpasan a maibunannag nga adda ti panawagan iti uneg ti AFP a padisyen isuna iti maysa a kudeta iti tengnga ti nakaro a pungtot ti umili iti isyu ti korapsyon.

Iti badyet para iti 2026, nagilatang ni Marcos ti ₱50 bilyon a pondo para iti "modernisasyon" ti AFP a maala iti pondo para iti *unprogrammed appropriations*, ti bukod na a *pork barrel*. Nayon daytoy iti pondo para iti "modernisasyon" a nalimos na iti US kasukat ti panagbase dagiti tropa nga Amerikano iti pagilyan a panangrabngis iti nailyan a soberanya.. AB

Cuba, natibker a tumaktakder laban iti panaglipit ti US

Idi Pebrero 26, hinarang dagiti pwera ti Cuba iti nagbeddengang iti teritoryo a pangbaybay daytoy ti maysa mga *speedboat* nga addaan lugan a 10 a paramilitar manipud iti US. Nagpapatok ti grupo, isu a napilitan dagiti Cubano nga agbales. Uppat ti natay ken innem ti nasugatan kadagitoy. Kinundenar ti Cuba ti gandat a panagserrek dagiti paramilitar nga addaan panggep nga agimula ti terorismo iti isla ken mangitunda ti riribuk iti umili.

Napasamak ti gandat a panagriribuk iti tengnga ti panangipataw ti US ti baro a serye ti nauulpit a sangsyon laban iti Cuba. Idi Enero, epektibo nga inpatungpal ti US ti maysa nga "oil embargo" nu sadinno a pinaritan ti presidente daytoy a ni Donald Trump ti amin a pagilyan nga agisuplay ti langis iti Cuba.

Ti panangipaidam ti langis ket inawagan ni Miguel Díaz-Canel, presidente ti Cuba, a "kriminal, garapalan ken saan a makatao." Nakaro ti epekto daytoy iti transportasyon, dagiti ospital ken pasilidad medikal, eskwelaan, turismo ken produksyon ti taraon ti pagilyan. Idi Pebrero, dua a daras nga iligal a hinarang ti *coast guard* ti US ti panaglayag dagiti barko nga agip-ipan ti langis manipud iti Mexico ken Venezuela agturong idia Cuba.

Iti tengnga daytoy, bimmuyat ti suporta ken pannakibinnadang iti Cuba. Nagipatulod ti tone-tonelada a suporta a materyal ti Mexico, maysa kadagiti pagilyan a pinangtaan ti US ti nangatngato a taripa nu agtuloy nga agipatulod daytoy ti langis iti Cuba. Nagipatulod met ti ayuda a materyal, pinansya ken taraon ti Chile, Russia, China, Vietnam ken Spain. AB